

عنوان مقاله:

مطالعه گنبد آتشفشانی بهلول داغی و تاثیر آن بر مورفولوژی منطقه شمال تبریز

محل انتشار:

فصلنامه مخاطرات محیط طبیعی، دوره 6، شماره 13 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

احد رنجبری - دانشجوی دکتری/دانشگاه محقق اردبیلی

عقيل مددی - استاد/دانشگاه محقق اردبیلی

خلاصه مقاله:

مخروط‌های آتشفشانی از اشکال تاثیرگذار سطح زمین هستند که ارتباط زیادی با ساختارهای پوسته مانند گسل ها، چین خوردگی ها و ... دارند. گنبد آتشفشانی بهلول‌داغی در 20 کیلومتری شمال تبریز و از نظر پهنه‌بندی ساختمانی، در پهنه ایران میانی و در زیرپهنه البرز-آذربایجان واقع است. محدوده گنبد مورد مطالعه، به دلیل عوارض تکتونیکی فعال و لرزه‌خیزی بالا، از نقاط بحرانی است و لازمه مقابله با مخاطرات آن، شناسایی اشکال سطحی زمین با هدف پی بردن به ماهیت، علل پیدایش و آثار ژئومورفولوژیک ناشی از آن است که می‌تواند زمینه را برای برنامه ریزی جهت زندگی بهتر انسان ها فراهم آورد. از آنجاکه بهلول داغی با ارتفاع 2227 متر در شمال کلان شهر تبریز، نقش برجسته ای را در مورفولوژی پرعارضه کنونی منطقه دارد، در این پژوهش سعی شده با استفاده از روش های میدانی و کتابخانه ای، ماهیت و علل خروج این عارضه و تاثیر آن بر مورفولوژی منطقه شمال تبریز بررسی شود. در این راستا از ابزارهایی نظیر نقشه های توپوگرافی، زمین شناسی، عکس های هوایی و ماهواره ای و نیز داده های آزمایشگاهی استفاده شده است. یافته های حاصل از مشاهدات عینی و تجزیه و تحلیل کتابخانه ای نشان می دهد که حرکات کششی و فشارشی تکتونیک فعال آذربایجان (که از آغاز همگرایی صفحات قاره ای عربی و اوراسیا در 30 میلیون سال پیش ناشی می شود)، به ویژه در پلیو-کواترنر منجر به گسیختگی های ژرف و گسلش شدید منطقه شده، شرایط خروج ماگما از نقاط ضعیف تکتونیکی را فراهم نموده است. گنبد بهلول داغی نیز از خطواره گسل های آلمان-داغ و شوردره، که به موازات گسل شمال تبریز (NTF) کشیده شده اند، بیرون آمده است. این مخروط با کنار زدن لایه های رسوبی میوسن، توانسته علاوه بر تغییر الگوی زهکشی منطقه، به عنوان منبعی برای تولید رسوب نواحی پایین دست (مخروط واریزه، افتان ها و ...) عمل کند. همچنین خروج این توده، موجب نوسان لایه های رسوبی افقی و تمایل آن ها به طرف راس گنبد شده و باعث گسیختگی و ایجاد سطوح ضعیف در برابر سیستم های فرسایشی و تشدید مورفودینامیک منطقه شده است.

کلمات کلیدی:

گنبد آتش فشانی ، بهلول داغی ، مخاطرات طبیعی ، آثار ژئومورفیکی ، گسل شمال تبریز

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1019552>

